

27.2.2026

POHJOIS-KARJALAN HYVINVOINTIALUEEN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN ARVOINTIKOOSTE VUODELTA 2025

Pohjois-Karjalan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa toteutettiin yhteistoiminta-alueella, johon kuuluvat Heinäveden, Ilomantsin, Juuan, Kontiolahden, Liperin, Polvijärven, Rääkkylän ja Tohmajärven kunnat sekä Joensuun, Kiteen, Lieksan, Nurmeksien ja Outokummun kaupungit. Toiminta jakaantuu eläinlääkintähuoltoon, terveysvalvontaan ja yhteisiin palveluihin.

Henkilöstö

Valvontayksikön suunnitellut ja toteutuneet henkilötyövuosien lukumäärät ammattiryhmittäin vuosina 2025 on kuvattu taulukossa 1. Muutoksia suunniteltuun oli eniten klinikkaeläintenhoitajien resursseissa, sillä kesällä 2025 toteutettiin pilotti, jossa palkattiin kesätyöntekijät kaikille yhteisvastaanotoille. Kokeilu oli onnistunut ja sen jälkeen on pyritty lisäämään klinikkaeläinten hoitajien työaikaa erityisesti Kontiolahdella ja Ilomantsissa. Tulevaisuudessa klinikkaeläintenhoitaja olisi saatava myös Kiteen yhteisvastaanotolle.

Taulukko 1. Ympäristöterveydenhuollon suunnittelut ja toteutuneet HTV-määrät vuonna 2025.

Nimike	Toteutunut HTV	Suunniteltu HTV
Hallinnon sihteeri	2,00	2
Hygieenikkoeläinlääkäri	0,57	1
Kaupungineläinlääkäri	10,51	10,5
Klinikkaeläintenhoitaja	6,36	4,85
Kunnaneläinlääkäri	8,51	8,4
Projektityöntekijä	0,46	0,6
Terveystarkastaja	16,89	17
Terveystarkastaja-elintarviketarkastaja	0,08	0
Terveysvalvonnan päällikkö	1,00	1
Valvontaeläinlääkäri	4,10	4
Vastaava eläinlääkäri	3,38	3,5
Ympäristöterveydenhuollon johtaja	1,00	1
Ympäristöterveyssuunnittelija	2,00	2
Kaikki yhteensä	56,87	55,85

Osaamisen kehittäminen

Taulukossa 2 on kuvattu yksikön koulutusmäärät ammattiryhmittäin vuonna 2025. Kokonaisuutena valvontayksikön henkilöstö osallistui 372 koulutuspäivään, mikä tarkoittaa n. 6,5 koulutusta/htv. Koulutuksien lisäksi yksikkö järjesti omia kehittämispäiviä terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon henkilöstölle keväisin ja syksyisin, missä kehitettiin osaamista ja yhteistä ymmärrystä työstä, valvontakäytännöistä ja työtavoista. Vuonna 2025 eläinlääkintähuolto pohti erityisesti uuden lainsäädännön aiheuttamia muutoksia palvelutarjontaan ja hintoihin. Osaamisen kehittämistä tapahtuu paljon myös arjen työssä ja niiden oppeja jaetaan matalalla kynnyksellä tiimikokouksissa pitkin vuonna.

27.2.2026

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on käytössä Eduhouse -oppimisalusta, jota henkilöstö voi käyttää oman osaamisen kehittämiseen. Valvontayksikkö on hyödyntänyt verkko-oppimista mm. toimisto-ohjelmien, tekoälykoulutuksien ja työhyvinvoinnin koulutuksien osalta.

Vuonna 2025 suoritettiin pätevyyskäsien päivityksiä erityisesti säteilyturvallisuuteen liittyen eläinlääkintähuollossa.

Taulukko 2. Henkilöstön osallistuminen koulutuksiin vuonna 2025.

Ammattiryhmä	Koulutuspäivien lukumäärä
Eläinlääkärit	118,5
Terveystarkastajat, suunnittelijat, päällikkö	199,5
Klinikkaeläintenhoitajat	10,3
Yhteiset palvelut	43,6
Yhteensä	371,9

Terveysvalvonnan toiminta

Terveysvalvonnan tarkastuksien seurantatiedot vuosilta 2020-2025 on kuvattu taulukossa 3. Kokonaisuudessaan tarkastuksia toteutettiin vuonna 2025 yhteensä 1672 kpl.

Taulukko 3. Terveysvalvonnan tarkastuksien lukumäärät vuosina 2020-2025.

Valvonnan kohde	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Elintarvikevalvonta	563	741	805	1003	839	818
Terveydensuojelu	526	526	559	532	592	691
Tupakkavalvonta	67	97	81	122	81	137
Lääkelain mukainen valvonta	32	27	33	45	40	26
Yhteensä	1164	1391	1478	1702	1552	1672

Elintarvikehuoneistojen osalta tarkastussuunnitelma toteutui 73 %. Elintarvikevalvonnan tarkastustehokkuus oli 99 tarkastusta/htv.

Elintarvikevalvonnan kohteiden Oiva-tarkastusten arvosanat olivat jonkin verran parempia kuin valtakunnallisella tasolla. Oiva-arvosanojen jakauma oli seuraava: Oivallinen A 59 %; Hyvä B 33 %; Korjattavaa C 8 %; Huono D 0 % tarkastuksista (valtakunnallinen taso A 46 %, B 36 %, C 16 %, D 1 %).

27.2.2026

Elintarvikevalvonnan vuoden 2025 painopisteet ja niiden toteutuminen:

- Tutkittiin mansikan isotooppianalyyssejä 3 kpl. Analyysitulokset olivat kaikissa näytteissä suomalaiselle mansikalle tyypilliset.
- Toteutettiin porkkanaraasteen hygieeninen laatu -hanke, josta valmistui ympäristötekniikan insinööriopiskelijan opinnäytetyö loppuvuodesta 2025. Hankkeesta laadittiin loppuraportti.
- Tarkastettiin leipomoiden reseptivalvontaa sekä elintarvikkeista annettavia tietoja nettimyynnissä projektiluonteisesti.

Ruokaviraston koordinoimia valvontahankkeita ei vuonna 2025 ollut.

Elintarvikevalvonnan näytteenottosuunnitelma toteutui pääosin. Suunniteltuja listerianäytteitä ei liha-alan laitoksista otettu.

Ruokamyrkytyspäilynäytteitä otettiin yhteensä 4 kappaletta yhteen epäilyyn liittyen. Nämä näytteet olivat määräysten mukaisia.

Elintarvikevalvonnassa tehtiin neljä ruokamyrkytysilmoitusta (rymy-ilmoitus) ja epidemiaselvitystä.

- Ensimmäinen tapaus oli työyhteisön kokoontuminen ja yöpyminen hotellissa, jossa sairastuneita oli 21. Kaikki oireilleet olivat samasta työyhteisöstä eikä muita hotellin asiakkaita tai henkilökuntaa sairastunut. Todennäköinen sairastumisen syy oli Noro-virustartunta tai muu mahasuolitulehdus.
- Toinen tapaus oli hoitokodissa 10 henkilön sairastuminen, jossa potilasnäytteessä todettiin norovirus.
- Kolmas tapaus oli perhejuhlaan liittyvä 14 henkilön sairastuminen. 7.stä tutkitusta ulostenäytteestä salmonellaposiitivisia oli 5. Tapaukseen liittyen otettiin 4 elintarvikenäytettä, joissa ei todettu salmonellaa. Sekundaaritapauksia ei esiintynyt.
- Neljännessä tapauksessa tehtiin rymyilmoitus, koska kahdella todetulla Yersinia enterocolitica-potilaalla epäiltiin olevan yhteinen mahdollinen tartuntalähde (elintarvike). Muita tapauksia näihin kahteen tartuntaan liittyen ei kuitenkaan tullut esille.

Terveysvalvontaan tuli kaikkiaan 61 sairastumis- ja hättailmoitusta, joista 53 elintarvikkeiden tarjoiluun liittyen ja 8 elintarvikkeiden myyntiin liittyen.

Tarkempia tietoja elintarvikevalvonnan tarkastuksista ja näytteenotoista löytyy liitteistä 1 ja 3.

Terveysvalvonnan painopisteinä olivat omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen. Terveysvalvontasuojeluvalvonta toteutui kokonaistarkastusmääriin suhteutettuna 98 %. Suunnitelmallisten tarkastusten osuus kaikista tarkastuksista oli 57 %. Suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvien valvontakohteiden tarkastuksista 89 % oli suunnitelman mukaisia. Tarkastusten arvosanojen jakauma oli seuraava: A 85 %, B 13 % ja C 2 %. Valtakunnallisesti vastaavat luvut olivat 78 %, 20 % ja 2 %. Talous-, allas- ja uimavesien näytteenotto toteutui täysin, muuta suunnitelmallista viranomaisnäytteenottoa ei vuonna 2025 ollut. Talousveden häiriötilanteita oli kaksi, tilanteista ei aiheutunut sairastumisia. Terveysvalvonnessa toteutettiin kaivosvesiprojekti, jonka tarkoituksena oli antaa neuvoja ja ohjausta oman kaivon varassa oleville kohteille, jotka eivät ole suunnitelmallisen valvonnan piirissä. Terveysvalvontasuojeluvalvonnan tarkastustehokkuus oli n. 90 tarkastusta/htv.

27.2.2026

Tarkempia tietoja terveydensuojelun tarkastuksista ja näytteenotosta löytyy liitteistä 2 ja 4.

Tupakkalain suunnitelmallinen valvonta toteutui täysin. Tupakkavalvonnan painopisteet vuodelle 2025 olivat savuttomat nikotiinituotteet, laittoman kaupan ehkäisy ja jäljitettävyyden, etämyynti, markkinointi sekä yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa. Olemme mukana maakunnallisessa ennaltaehkäisevän päihdetyön Pakka-toimintamallin (paikallisten alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn kehitetty menetelmä) tarjontatyöryhmässä, joka on koottu alueen elinkeino- ja viranomaistoimijoista. Asuntoyhteisöjen tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvontaan liittyvät haasteet -kehittämishankkeeseen kerättiin tutkimisaineistoa kyselyllä ja haastatteluilla. Kehittämishanke jatkuu vuonna 2026, jolloin laaditaan tutkimuksen loppuraportti. Lääkelain suunnitelmallinen valvonta toteutui täysin. Lääkelain valvonnan painopisteenä vuodelle 2025 oli nikotiinivalmisteiden esillepano ja myyntiluvat.

Tupakka- ja lääkelain tarkastuksista löytyy tarkempaa tietoa liitteistä 5 ja 6.

Eläinlääkintähuollon toiminta

Eläinlääkintähuollon sairaskäyntien ja vastaanottokäyntien lukumäärät virka-aikana ja päivystysaikana on esitelty taulukossa 4.

Kokonaisuutena eläinlääkärikäyntien määrä nousi hieman edellisestä vuodesta (2 %). Sairaskäynnit tuotantoeläintiloilla palautuivat vuoden 2023 tasolle (vuoden 2024 luvussa on virheellisesti mukana lääkeluovutuksia johtuen tietojärjestelmämuutoksesta, eikä vuoden 2024 luvut siksi ole vertailukelpoisia). Maatalouden rakennemuutoksen myötä tuotantoeläintilojen määrä vähenee, mutta tilakoot kasvavat ja samalla käynnillä hoidetaan useampia eläimiä ja toisaalta tuotantoeläinten terveydenhuoltotyön tarve kasvaa. Tuotantoeläintilojen terveydenhuoltokäyntien määrä nousi (44 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Kaikkiaan maakunnassa oli 394 tilaa, jossa oli terveydenhuoltosopimus.

Pieneläinvastaanottokäyntien määrässä on vuosittaista vaihtelua. Virka-ajan käyntimäärä vuonna 2024 nousi vuodesta 2023 yhdeksällä prosentilla (1975 kpl). Pieneläinten päivystyskäyntien määrä kasvoi puolestaan 11 % (267 kpl). Syynä on lemmikkien määrän jatkuva kasvu.

Päivystysaikaisten käyntien määrä kasvoi sekä tilakäynneissä että vastaanottokäynneissä. Tämä johtui osittain siitä, että eläinlääkäreiden työehtosopimus uudistui 1.6.2026 alkaen ja päivystysaika alkoi tämän jälkeen jo klo 16, kun se aiemmin alkoi klo 17. Päivystyksen osuus kaikista käynneistä oli 12 %.

27.2.2026

Taulukko 4. Eläinlääkintähuollon sairaskäynnit ja vastaanottokäynnit virka-aikana ja päivystysaikana vuosina 2020-2025.

	Käyntityyppi	2020	2021	2022	2023	2024*	2025	Muutos % 2024-2025
Virka-aika	Sairaskäynnit tiloilla (lkm)	4985	4342	4020	3452	5336	3379	-37 %
	Pieneläinvastaanottokäynnit (lkm)	21736	20471	21454	20604	21678	23653	9 %
	Terveystenhuoltokäynnit (lkm)	392	327	439	526	496	715	44 %
	Virka-aika yhteensä	27113	25140	25913	24582	27510	27747	1 %
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Päivystys	Sairaskäynnit tiloilla (lkm)	1245	1367	1170	966	851	1034	22 %
	Pieneläinvastaanottokäynnit (lkm)	2314	2974	2671	3132	2457	2724	11 %
	Päivystys yhteensä	3559	4341	3841	4098	3308	3758	14 %
Yhteensä	Virka-aika ja päivystys yhteensä	30672	29481	29754	28680	30818	31505	2 %

* Valvontayksikkö otti käyttöönsä uuden tietojärjestelmän vuodenvaihteessa 2023-2024. Tästä johtuen osa lääkeresptien määräyksistä on kirjautunut virheellisesti tilakäynneiksi vuonna 2024.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan osalta resurssivajetta pystyttiin paikkaamaan vuonna 2025, sillä käytössä oli 4,1 htv suunnittelun 4 sijaan. Eläinsuojelutarkastuksia tehtiin yhteensä 155 kpl. Eläinten hyvinvointilain mukaisia 93 § ja 95 § mukaisia määräyksiä tai kieltoja annettiin 51 kpl ja eläinten hyvinvointilain 97 § mukaisia kiireellisiä, välittömiä toimenpiteitä toteutettiin 16 tapauksessa. Lisäksi tehtiin eläintauti- ja sivutuotevalvontaa aluehallintoviraston määräysten mukaisesti.

Taulukko 5. Eläinten hyvinvoinnin valvonnan tunnuslukuja vuosilta 2020-2025.

Valvonnan kohde	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Valvontaeläinlääkärin tarkastukset	208	223	196	181	140	155
Eläinten hyvinvointilain 93 § ja 95 § mukaiset määräykset ja kiellot	-	-	-	-	67	51
Eläinten hyvinvointilain 97 § mukaiset päätökset, kpl, 2024 (kiireelliset toimet)	-	-	-	-	17	16
Yhteensä	208	223	196	181	224	222

Terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon maksut

Taulukossa 6 on kuvattu ympäristöterveydenhuollon ulkoiset tuotot vuosina 2020-2025. Terveysvalvonnan tuottotavoite jäi tavoitteestaan 58.466 € vuonna 2025. Eläinlääkintähuolto puolestaan ylitti tuottotavoitteensa 39.210 €. Näiden lisäksi AVI ja Ruokavirasto korvaavat osan valvontaeläinlääkäreiden työstä aiheutuvista kuluista. Vuonna 2025 summa oli 415.955,49 €. Tulot kohdennetaan suoraan ympäristöterveydenhuollon toiminnan varmistamiseen maakunnassa.

27.2.2026

Taulukko 6. Ympäristöterveydenhuollon ulkoiset tuotot vuonna 2025.

Tulot, ulkoiset	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Valvontamaksut, terveystarkkailu	260 054	266 107	508 317	483 852	491 669	509 064
Klinikkamaksut, eläinlääkintähuolto	185 817	199 196	196 806	206 376	228 811	277 702
Puhelinpalvelun maksut, eläinlääkintähuolto	24 136	28 784	28 954	29 819	26 297	28 278
Yhteensä	470 007	494 087	734 077	720 047	746 777	815 044

Kehittäminen

Vuoden 2025 kehittäminen keskittyi eläinlääkintähuollossa uuden eläinlääkintähuoltolain mukanaan tuomiin muutoksiin ja niihin valmistautumiseen. Kevätkaudella tehtiin markkinakartoitusta alueen yksityisistä palveluntarjoajista ja syyspuolella suunniteltiin omaa palvelutarjontaa ja hinnastoa sekä valmistauduttiin tietojärjestelmämuutoksiin. Terveystarkkailun suurin kehittämisasia vuonna 2025 oli työnjaon uudistaminen ja sen jalkauttaminen syksyllä 2025. Lisäksi toteutettiin kaivosvesiprojekti.

Henkilöstön työhyvinvointia seurattiin kvartaaleittain toteutettavalla vibe-tyytyväisyyskyselyllä. Jokaisen kvartaalin jälkeen valittiin yksi kehittämiskohde työhyvinvoinnin parantamiseksi. Tyytyväisyyttä heikensivät hyvinvointialueen yt-neuvottelut, tarkkailuyksikön vaikea taloudellinen tilanne, joiden vuoksi osa vapautuneista viroista oli osittain täyttämättä. Tyytymättömyyttä aiheutti myös pienempiin toimitiloihin siirtyminen Joensuun toimipisteessä.

Vuonna 2026 keskitytään edelleen eläinlääkintähuollon kehittämiseen uuden lainsäädännön myötä alueelliset tarpeet ja erityispiirteet huomioiden. Toteutetaan mm. tilauudistuksia ja päivitetään laitteistoa. Terveystarkkailu jatkaa työnjaon uudistamisen kehittämisestä, sillä yksikkö saa uusia viranhaltijoita eläköityneiden tilalle. Tarkkailuyksikön yhteisenä projektina on laatutyö sekä talouden tasapainottaminen ja työhyvinvoinnin kehittäminen.

Liitteet

- Liite 1 Elintarvikevalvonnan tarkastukset 2025
- Liite 2 Terveystarkkailutarkastukset 2025
- Liite 3 Elintarvikevalvonnan näytteet 2025
- Liite 4 Terveystarkkailun näytteet 2025
- Liite 5 Tupakkavalvonnan tarkastukset 2025
- Liite 6 Lääkelain valvonnan tarkastukset 2025
- Liite 7 Eläinlääkärikäyntimäärät 2020-2025